СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 222. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 24. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 222. Jersey City, N. J., Saturday, September 24. 1927. THREE CENTS.

МЕЙОР МІСТА ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА КОРУПЦІЮ

ДІСТАВ МІСЯЦЬ ТЮРМИ И ТИСЯЧУ ДОЛЯРІВ ГРИВНИ.

ІНДІЯНАПОЛИС, 22. вересня. — Присяжні судді признали нині мейора Джана Дювала винуватим нарушення закона проти урядової корупції, а суддя засудив його на 30 днів вязниці, 1,000 долярів гривни й на позбавлення прав вибору через 4 роки.

Присяжні судді приняли, що прокураторії вдалося доказати, що мейор міста дав свойому приятелеви, політишенови Вилiемови Армитеджови, право іменувати трох урядників у заміну за зложенне поважної суми на виборчий фонд.

Оборонці мейора доказували, що вся кампанія проти мейора є вислідом ґазетярської злоби, та присяжні сим не далися переконати.

ДЖІН ТАНІ ЗАДЕРЖУЄ ЧЕМПІОНАТ СВІТА В БОКСЕРСТВІ.

ДЕМПСІ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ РІШЕННЯ.

ШИКАГО, 22. вересня. — Сто пятьдесять тисяч людий зібралося нині вечером в великій арені на Солджерз Філд, щоби побачити кулачну бійку за чемпіонат світа між теперішним чемпіоном Джіном Тані а його визовником, колишним чемпіоном Джеком Демпсі. Гості заплатили разом коло 2 міліонів 800 тисяч долярів за білети. Була се, щодо числа видців, найбільша кулачна боротьба. На бійку прийшло дивитися богато сенаторів, ґубернаторів, визначних бизнесменів, спортовців, тощо. Люди, що платили за сидження найнизчу ціну, себто 5 долярів, сиділи кілька блоків від бійки; видці прийшли не тільки з далековидами, але й навіть з переносними радіями.

Бійка була дуже завзята. Оба противники були завзяті, не щадили ні себе ні противника. Тані відразу став нападати, але Демпсі відразу показав, що він чується краще, як підчас тої боротьби, в якій він утратив корону чемпіона на користь Тані. Все таки Тані показувався кращим боксером. Та в семім виступі („равнді") Демпсі перейшов до завзятого наступу та збив Тані так, що сей уже лежав коло десять мінут на доливці. Якби Демпсі був перейшов на ту хвилю в свій куток, то судді відай булиби признали його побідником. Та він сього не зробив, Тані встав, і повів несподівано боротьбу далі. В слідуючім виступі він прийшов до себе, а в десятім показався на стільки висшим від Демпсі, що суддя признав побіду вечера по стороні чемпіона.

Демпсі підносить протест проти рішення судді. Він каже, що він побідив Тані в семім виступі, але урядник комісії, що числив час, через свою нездарність не числив секунд відразу.

БЕЗПЕРЕРИВНИЙ ЛЕТ МІЖ НЮ ЙОРКОМ А СПОКЕЙНОМ НЕ ВДАВСЯ.

ОБА УЧАСНИКИ ВІДСТУПИЛИ.

ФЕЛТС ФІЛД, Спокейн, Вашингтон, 22. вересня. — Безперервні летничі перегони між Ню Йорком а Спокейном, у стейті Вашингтоні, покінчилися нещасливо, бо Еді Стинсон мусів перервати лет через клопіт з машиною коло міста Мисулї, в стейті Монтані, а другий учасник Шилер був примушений осісти коло Билингз, Монтана.

ХАБАРНИЦТВО МОЛОЧАРСЬКИХ ІНСПЕКТОРІВ ПЕРЕД СУДОМ.

ГОЛОВНИЙ ХАБАРНИК РОСПОВІДАЄ ВСЕ ПІД ЗОГРОЗОЮ ВЯЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК, 22. вересня. — Гарі Данцигер, головний торговець „бутлеґерського" (не оглядaного урядом) молока, зізнавав нині далі на судовім слідстві над молочарством та під загрозою вязниці за кривоприсягу оповів докладно, як він платив хабарі міським інспекторам молока за „охорону".

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИЙСТВА ЛІКАРЯ НЕ ДАЄ ВИСЛІДУ.

ВИНОВНИКА НЕ НАЙШЛИ, РЕВОЛЬВЕРА ЩЕ ДАЛІ ШУКАЮТЬ.

ГЕМОНТОН, Ню Джерзі, 22. вересня. — Поліція знова не сповнила своеї обіцянки, що вже нині арештує виновника вбийства д-ра Ліліендала. Вона говорить, що вона ще далі глядає за автором якогось непідписаного листа, в якому подані важні факти про вбийство. Богато детективів шукає за револьвером, яким убито лікаря, але його теж ще не найдено.

Вдова по лікарю, про яку загально думають, що поліція посуджує її о співучасть в убийстві, подала до газет свою життепись, в якій доказує, що вона любила свого мужа, пильнувала його в недузі та що муж був їй вірний та відданий.

РИМСЬКИЙ ПАПА ДАЄ ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОВЕНИ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 22. вересня. — Др. Волш, генеральний директор папської канцелярії допомоги жертвам голоду в Европі, подав до публичного відома, що римський папа визначив сто тисяч долярів для допомоги жертвам виливу ріки Місісіпі в Америці. Др. Волш каже, що папі тільки жаль одного: що він не може дати більше.

УГОРСЬКИЙ ДИПЛЬОМАТ КАЖЕ, ЩО УГОРЩИНА ХОЧЕ КОРОЛЯ.

ЖЕНЕВА, 21 вересня. — Граф Апоній, угорський дипльомат і делеґат на засідання Ліґи Націй заявив представникам преси слідуюче:

„Девять десятих угорського населення повиталоби радо поворот монархії. Місто Будапешт принялоби з одушевленням нашу прогнану королеву Зиту й її сина принца Оттона, як короля Угорщини. На жаль однак европейські великі державы противляться сій природній розвязці „династичного питання".

Через те власне наша пануюча династія живе на вигнанню, замісць панувати у нашій столиці.

Старий дипльомат вірить, що на Угорщині заведуть наново монархістичний режім ще перед його смертю. Він думає, що хотяй Австрія противиться поворотови Габсбурґа на угорський престол, то однак змінить свій погляд, коли побачить, що великі держави згодилися на обняття Габсбурґами влади на Угорщині.

ВІДСУНЕННЯ ВИБОРІВ ДО ГРОМАД.

По часописах Чехословаччини пробігла вістка, що громадські вибори на Закарпатті мають бути відсунені. „Лідове Новіни" спростовують цю вістку в той спосіб, що приготування до виборів ідуть в повній мірі дальше, але можливість відсунення не є виключена.

Наскільки вістка ця покажеться правдивою, відсунення виборів буде ознакою страху чеської влади перед зростом опозиції. Громадську самоуправу прийшлобся тоді передати іменованим комісарям, що далоби нову тему й доказ незадоволення населення урядом ЧСР. і піддержалоб акцію Ротермера й Мадяр.

РОЗЛАМ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ НАРОДНІЙ „РУСЬКІЙ РАДІ".

У звязку з акцією льорда Ротермера домагалися народні демократи, щоби ЦНРРада протестувала проти цеї акції, але Куртякова більшість Ради не спішилася, бо по їхньому акція Ротермера помагає осягнути автономію Тому народні демократи виступають з ЦНРРади й переводять протести самостійно.

СЕЛЯНСЬКІ СТРАЙКИ В ГАЛИЧИНІ.

Селянські страйки вибухають то тут то там, а головним їх домаганням є підвишка платні. За 12 годин тяжкої праці власники дворів платять один або півтора золотого. Є це сума, котра не вистарчає навіть на прохарчування. Недавно вибух страйк у Ляшках завязаних, рудецького повіту. Селяни домагаються або три зл. денної платні, або харчів і одного золотого. Пани відкинули це домагання й спровадили військо. Селяни не піддаються.

ЩЕ В СПРАВІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ АВТОНОМІЇ.

В звязку з розбурханням публичної опінії закордонною й опозиційною пресою в справі поневолення національних меншостей у Чехословаччині, чеська урядова преса висказує невдоволення, що Закарпаття домагається переведення в себе автономії. Вона старається всіма способами переконати Закарпаття, що теперішний режім на Закарпаттю є ліпший від автономії. Наводить слова ґубернатора, що неграмотне населення Закарпаття буде „зріле до найвищих демократичних вимог" аж за 20 років. „Лідове Новіне" дивуються, чому ЦРНРада в Ужгороді не протестує проти акції лорда Ротермера.

На цьому тлі виріс розлам у закарпатських народніх демократів. Місцеві елементи не можуть відмовитися від автономії і тому перейшли до опозиції супроти празької централі. З крамаржівцями йде тільки кількох продажних закарпатських народніх демократів, редактор „Свободного Слова", Ільтю, поміщує свій протест в Куртяковім „Рускім Вістнику". Не виключена річ, що за Камінським верне до мадярського табору й Ільтю зі своєю компанією. Це означалоби повну ліквідацію і так слабих народніх демократів, а скріплення мадяронства, яке згуртувалоб у своїх рядах усі москвофільські елементи.

УТРАКВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.

Численні управи українських народніх шкіл дістали приказ зі шкільної кураторії перевести з початком нового шкільного року в школі утраквізацію. Зарядження ці мотивовані тим, що до кураторії нібито наспіли 20 підписів батьків, які того домагаються. Хто ці підписи посилав, ніхто в ніякому селі не знає. Є це очевидне шахрайство, проти якого батьки дітей вносять протести.

ПРОТЕСТ В СПРАВІ ПЕРЕВЕДЕННЯ СЛОВАЦЬКО-ЗАКАРПАТСЬКОЇ ГРАНИЦІ.

Автономний Земледільський Союз приготовляє протест до Ліґи Націй у справі переведення дефінітивної границі між Словаччиною й Закарпаттям. Проведення протесту через ЦРНРаду в Ужгороді ледви чи вдасться, хоча мадярони роблять в цій справі сильні заходи.

АКЦІЯ КАМІНСЬКОГО ПРОТИ АГРАРІВ.

Др. Камінський розпочав у пресі і в судах акцію проти злодійств аграрної партії на Закарпаттю. Будучи сам у аґрарів відповідальним працівником і провідником на Закарпаттю, мав він приступ до корупційних і злодійських махінацій аґрарів. Крім цього виступив гостро проти бувшого шпіона, а тепер аґрарного депутата Штефана й обвиняє його публично в кримінальних вчинках.

ПОДІЛЬСЬКА ФІЛІЯ ЦУКРОТРЕСТУ ДАСТЬ 15 МІЛ. ПУДІВ ЦУКРУ.

Подільська філія Цукротресту має цього року 111,600 десятин цукрового буряка, з них селянського засіву 78.500 десятин і на радгоспах тресту 33.100 дес. За середнього врожаю по 85 берківців з десятини ц. р. буде вироблено 15 міл. пудів цукру, тим часом коли торік подільська філія виробила 9.8 міл. пудів.

ЯК ТВОРИЛИ ВЕЛИКІ ЛЮДЕ.

Французькі поети Віктор Іґо і Містрель діставали творче натхнення підчас проходів. Лейбніц патомісць і Декарт, фільософи, могли писати тільки лежачи. Таксамо Россіні і Томас компонували найкращі опери в ліжку. Бюффон — природник і письменник сідав до праці в нагортці, яку зберігав від молодих літ аж до старости; поет і драматург Менес, писав тільки у сорочці. Червона краска насувала богацтво помислів поетові Ґотієрові. Композитор Ґлюк компонував тільки в соняшні літні дні. В тій цілі велів виносити фортепян на вільне повітря. Шопен найкраще імпровізував під вечір. Руссо міг творити тільки в тишині, Бальзак замикався в своїй робітні. Американський повістяр Купер смакував підчас писання цукорки. Природник Дарвін, заки взяв перо, грав залюбки на віолінчелі. Ґете потребував при праці багато світла. Звуки музики побуджували Міцкевича до імпровізації, Шевченка зворушали народні мотиви у піснях а особливо одна з них: „Ой зійди, зійди, ти зіронько та вечірная". Шипіння самовару мало теж великий вплив на творчість Пушкіна.

ЦІКАВИЙ ВИПАДОК З ЖИТТЯ БУЗЬКІВ.

На фільварку в Ярогнєвіцах на Познанщині перед роком звинула собі пара бузьків на дереві біля будинку гніздо. Фільварочні батярчуки не мали що ліпшого до роботи і підчас відсутности бузьків дісталися до гнізда, забрали бузячі яйця і підставили индичі. Самиця прилетіла, не завважала зміни і пильно висиджувала яйця. По якомусь часі вилягнися малі индичата. Бузьок, побачивши це, до крови подзьобав свою самицю, малі позабивав і втік з гнізда. Коли самиця вилизалася з ран, стала літати за жиром, одначе її місцеві бузьки від жиру відганяли, не дозволяючи вхопити жабу. А коли бузьки зібралися до відлету у вирей і нещасна самиця хотіла теж летіти з ними, так тяжко її подзьобали, що ледви доволіклася до гнізда. Тут переглежала кілька днів мов мертва. Щойно з иншими бузьками відлетіла до теплих країв. Цього року вернула вона до Ярогнєвіц сама. Старалася будувати гніздо. Одначе те, що вона збудує, другі бузьки кидаються і розносять. Три місяці минає, а вона не може звинути собі гнізда. Такі то наслідки дурного жарту.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕҐІОНІСТИ ЗАКІНЧИЛИ СВОЮ КОНВЕНЦІЮ

ВИБІР КОМАНДАНТА И 5 ВІЦЕ-КОМАНДАНТІВ.

ПАРИЖ, 22. вересня. — Конвенція американських леґіоністів закінчилася днесь вибором команданта леґіону й 5 віцекомандантів. Командантом вибрано одноголосно Едварда Елвелла Спеффорда з Ню Йорку. Іменувала його на се становище делеґація з північної Каролайни, а піддержала делеґація з Вашингтону. Коли Спеффорд заняв місце на плятформі, зроблено йому таку голосну овацію, якої ще Париж не бачив. Одні свистали, другі тарабанили, инші кричали „гуррей" і трубіли та ударяли палками, яких удари нагадували вистріли скорострілів, що майже на смерть перестрашили дневникарів, що сиділи у спеціяльно для них призначеній трибуні. На конвенції підносилися також голоси, щоби замкнути іміґрацію з тих країв, що не годяться на депортаційну процедуру Злучених Держав, однак поставленої резолюції не принято у такій формі, як її пропоновано. Принято також резолюцію, щоби побільшити торговельну фльоту Злучених Держав, а рівнож, щоби створити осібний департамент для аеронавтики. Також порушено справу Сакка й Ванцетті й осуджено критику американських суддів радикальними елементами цілого світа. Закінчено конвенцію приняттям резолюції, висказуючої подяку французькому народови за величаве приняття леґіоністів і вислано каблеву телеграму Тонневи з ґратуляціями за побіду над Демпсім.

ДИРЕКТОР ВІДЕНСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ ОСТАЄ НА СВОЇМ СТАНОВИЩІ.

ПРЕМІЄР МІНІСТРІВ ДР. ЗАЙПЕЛЬ НЕ ПРИНЯВ ЙОГО РЕЗИҐНАЦІЇ.

ВІДЕНЬ, 22. вересня. — Директор віденської поліції Шобер остає дальше на своїм становищі, бо канцлер (премієр міністрів) Др. Зайпель не приняв його резиґнації й просив його полишитися на своїм становищі через те, що його услуги є неоцінені для Австрії.

Шобер вніс резиґнацію зі свого становища тому, що посадник Відня, Зайц, у публичній бесіді, виголошеній кілька тижнів тому, домагався його резиґнації з тої причини, що він (Шобер) стратив довіря більшости горожан Відня через жорстоке й нелюдське поведення в часі липневих заворушень.

ПРОФЕСОР СТОВКС ПАДЕ ЖЕРТВОЮ СВОГО ЗВАННЯ.

СЛАВНИЙ УЧЕНИЙ ГИНЕ У ЗАХІДНІЙ АФРИЦІ ВІД ЖОВТОЇ ПРОПАСНИЦІ, ЯКУ ПРИХАВ ПОБОРЮВАТИ.

ЛОНДОН, 22. вересня. — Професор А. Стовкс, звісний розслідник бацилів, упав жертвою свого звання. До Давліна прийшла вістка, що він умер від жовтої пропасниці у Лаґос, у Західній Африці, куди вислав його Інститут Ракефелера поборювати епідемію жовтої пропасниці (малярії).

Професор Стовкс відкрив причину епідемії жовтачки, яка ширилася між британськими жовнірами при кінці Світової Війни. Се відкриття принесло йому світову славу. Він також вславився тим, що поборов епідемію тифу між цивільним населенням у Конго.

КОМУНІСТИЧНА ВІДПОВІДЬ ЧЕМБЕРЛІНОВИ.

РОСІЙСЬКИЙ ЛЕТУН ПЕРЕЛЕТІВ 12,500 МИЛЬ.

МОСКВА, 22. вересня. — Шестаков, совітський летун, прилетів сього пополудня до Москви на літаці, що зоветься „Наша відповідь", яка то назва означає відповідь Совітської Росії Чемберлінови, що перелетів з Америки до Німеччини. Згаданий летун перелетів на своїм літаці 20,000 кільометрів (12,500 миль) з Москви до Токіо й з Токіо до Москви. Свій перелет виконав він у 140 годинах.

Шестаков уважається одним з найлучших совітських летунів, який відзначився ще в часі російської революції.

РОСІЙСЬКИЙ ВІЙСКОВИЙ ЛІТАК ЗІСТРІЛЕНИЙ СВОЇМИ.

СОВІТСЬКА ПОГРАНИЧНА СТОРОЖА ВЗЯЛА ЙОГО ЗА ПОЛЯКА.

ВАРШАВА, 22. вересня. — Совітська погранична сторожа зістрілила російський військовий літак, взявши його через помилку за польський. Коли сторожа почала стріляти, летун старався летіти поволи з перехиленим на бік літаком, щоби уникнути куль і несподівано висунувся з літака й падаючи забився. На приказ з Москви погранична сторожу, що спричинила смерть летуна, арештовано.

ВИБУХ МАГАЗИНІВ З АМУНІЦІЄЮ У ВЛАДИВОСТОЦІ.

ЙОГО МАЛИ СПРИЧИНИТИ КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРИ.

ВЛАДИВОСТОК, 22. вересня. — У Владивостоці вилетіли у воздух магазини з амуніцією, що находилися на т. зв. „горбку 81".

Є богато покалічених і убитих. Совітські власти підозрівають, що висадження у воздух магазинів є ділом білоґвардійців. Совітські власти розпочали масові арешти.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖАХЛИВІ ВІСТИ

В сегоднішнім числі подаємо перші точнійші вісти про повінь в Галичині. Вже з того, що тут подано, виходить, що катастрофа більша, як ми надіялися, бо цілі повіти, як от Хирів, Самбір, Старий Самбір, Стрий, Дрогобич, Сколе, Турка, Долина, Калуш, Станиславів, Богородчани, Надвірна, Коломия, Косів, Городенка і другі, на пів затоплені. СТАРОКРАЄВІ ЧАСОПИСИ ПОДАЮТЬ, ЩО ПО ПРИЧИНІ ПОВЕНІ ЯКИХ 1,000,000 УКРАЇНЦІВ ОПИНИЛОСЯ В БЕЗНАДІЙНІМ ПОЛОЖЕННЮ.

До цего елементарного нещастя причинилася в великій мірі польська господарка. За польської окупаційної влади не переводжено ніякої регуляції рік. Польська влада, яка зі специяльним замилуванням грабувала українські землі, винищувала ще й наші ліси, а дерево вивозила за границю, особливо до Франції. А відомо, що ті ліси улягли вже великому знищенню ще підчас світової війни. Польська господарка довела до цего, що клімат Галичини зміняється. Це і могло спричинити теперішню водяну катастрофу. На всякий одначе случай катастрофа та не була би так страшною, колиб за тих кілька літ польської господарки не винищено майже до щенту цілі полоси галицьких лісів.

Та не пора нам тепер про те говорити. Тепер треба голодних людей ратувати. І то не одного і не сто і не тисячу, а міліони українського населення. Для того то міліона Українців вже вислав польський уряд допомогу в сумі — сто тисяч польських злотих. Аж по десять передвоєнних сотиків призначив отже польський уряд на кожду голову нещасних і думає їх тою жертвою ратувати від голоду, розтрубівши передом перед світом свою дбайливість про бідного галицького селянина та піднісши ту допомогу в заграничних часописах брехливо до півтора міліона. З старокраєвої преси пізнати, що на польський уряд і його допомогу нема чого покладатися. РАТУНОК МУСИТЬ ПРИЙТИ ВІД САМИХ УКРАЇНЦІВ В ГАЛИЧИНІ, НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ І З ЗАОКЕАНУ. В Галичині зорганізувався сейчас у Львові Ширший Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені і розпочав ратункову акцію. Таку саму акцію треба нам повести і тут в Америці. Обєднаннє вже її започаткувало. А від загалу залежить, як та акція вдасться.

Нема сумніву, щоби ми не зібрали допомоги для краю. Американські Українці були всегда чуткі на болі рідної землі. Вони й тим разом дадуть доказ свого патріотизму і своєї гуманности. Одна тільки біда з нами. До всякої справи звикли ми братися дуже поволи. А тут таке нещастє, що годі ждати. Тому відозвімся негайно. Не зволікаймо хоч з тою одною справою.

КАТАСТРОФА ПОВЕНІ В ГАЛИЧИНІ.

(ПОДАНО ЗА СТАРОКРАЄВИМИ ЧАСОПИСАМИ „НОВИЙ ЧАС" І „РАДА").

ПОЛОВИНА ГАЛИЧИНИ ПІД ВОДОЮ.—НАЦІОНАЛЬНА КАТАСТРОФА.

ВИЛИВ СЯНУ, ДНІСТРА, СТРВЯЖУ, ТИСЬМЕНИЦІ ТА ЇХНІХ ДОПЛИВІВ. — БОРИСЛАВ, СТРИЙ ТА СОТНІ СІЛ ПІД ВОДОЮ. — МІЛІОНОВІ ВТРАТИ. — ЖЕРТВИ В ЛЮДЯХ. — ВОДА НЕСЕ З СОБОЮ ЦІЛІ ХАТИ, ХУДОБУ ТА ЛІСНУ ЗВІРИНУ, — ЗІРВАНІ МОСТИ ТА ЗАЛІЗНИЧІ ТОРИ. — ПОВІЛЬНИЙ РЯТУНОК ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ.

На нещасне наше Підкарпаття грянула в останніх днях нова стихійна катастрофа. Нагальна буря з громами, нечуваною зливою та хмароломами, яка почалась в ночі з 30-го на 31-го серпня та перенеслась над цілим Підкарпаттям, спричинила катастрофічний вилив Сяну, Дністра, Стрвяжу, Тисьмениці та їх доплливів. У повітах Перемишль, Добромиль, Сянік, Лісько, Самбір, Старий Самбір, Дрогобич та Рудки виливші ріки залили багато сіл, а навіть деякі міста. Ріка Тисьмениця, виступивши з берегів, залила Борислав, Рихтичі, Прищиці, Вороблевичі, Меденицю, Варнаву, Михаловичі та цілу низку инших сіл. В селі Губичі виловлено з води шість трупів. В Бориславі вода залила більшу частину міста, знищила і вирвала з землі нафтові руротяги, та вдерлася навіть до копалень. Бориславська електрична стація під водою. Наслідком підмулення завалилося 12 будинків у тому 7 двоповерхових камяниць. До вечора 31. серпня добуто зпід води 6 трупів. Решти жертв у людях покищо ще не виловлено, а рятункова акція натрапляє на великі трудноші з причини недостачі рятункового приладдя. В Дрогобичі залила вода низче положену частину міста, сильно загрожуючи робітничу оселю рафінерії „Польмін" та рафінерії „Польмін" та „Ґаліція". В околиці Дрогобича не знесла вода один тільки міст на Тисьмениці; решта мостів під водою. Залізничий міст Дрогобич — Тустановичі — Борислав зірваний. З цілої низки сіл приходять безперервні заклики про поміч.

Стрийщина під водою.

З черги вилив Стрий, у якому рівень води піднісся поверх 5-ти метрів. Залита більша частина міста Стрия, в першу чергу Лани, міський пард, Підзамче, Вільшина та вулиці Крива, Болехівська аж до вул. Скільського. Вода залила цілком фабрику сірників „Ватра". Казарми, де стоїть тепер польський 53-ий п. п., частинно залиті. Вода підійшла аж до центра міста на віддаль 200 метрів.

Стрийський присілок Мартинівка під водою і зовсім відрізаний від міста, при чому гр. кат. парохіяльний будинок опинився під водою, яка залила 170 будинків. Також у цілому стрийському повіті вода спричинила жахливі втрати, заливаючи цілковито полудневу та східну частину повіту, зриваючи залізничі шляхи, мости та телефонічні сполучення. Вода покрила м. и. села: Любинці, Дашаву, Жулине, Клідницю, Голобутів, Нежухів. Залізниче сполучення з Дрогобичем, Бориславом, Сколем, Долиною та Станиславовом перервано. Ріка Клодниця залила довкола всі поля та дороги, зірвала три мости біля Завадова та залила м. и. цілковито село Бригідин на лінії Дрогобич—Стрий. Найбільше загрожене є місточко Соколів, віддлене від Стрия на 25 км. на полудневий схід, відрізане цілком від світу виливом Свічі. Вода доходить до 3 метрів, люде хороняться на деревах і дахах та закликають рятунку, якого годі дочекатися з причини незвичайно недбайливо веденої рятункової акції. Під водою опинилося також село Стрихань. Вода підійшла під залізничу лінію Стрий — Ходорів та загрожує знищенням тору. Загрожений також болехівський міст на ріці Стрий.

Вилив Дністра.

Також незвичайно великі втрати нанесені виливом Дністра, Стрвяжу та Бистриці. Вся околиця на просторі біля 10 миль під водою. Цілком або частинно під водою опинилися села: Чаплі, Кружики, Заріча, Бабина, Корналовичі, Піняни, Мельники гор. та долішні, Радовичі, Зади та Береги. Вода досягнула також Самбора та розлилася по вулицях міста. З причини зірвання мостів та ушкодження залізничих насипів, перервано залізничий рух на лініях: Самбір—Сянки, Самбір—Дрогобич, Дрогобич—Стрий—Долина та Стрий—Лавочне. В залитих селах пішли з водою стодоли разом з цілим добром. Всякий звязок між Хлопчицями та Рудками перерваний. Міст під Кульчицями зірваний, а в напрямі на Сянки, в околиці Босовиська вода зірвала залізничий тор на просторі 180 метрів. Потяги відходять тільки на Перемишль.

Скільщина жертвою Опору.

В Скільщині вилив Опір, зриваючи в околиці всі мости, залив поля та наніс величезні шкоди. Хмаролім залив відомий тартак Ґредлів у Сколім, при чому пішло з водою 3.000 кубіків дерева. Втрати Ґредлів з тої причини виносять півтора міліона золотих. Вода залила також електрівню тартака.

Біля Синевідська зірвала вода та понесла з собою 14 селянських хат. Міст в Синевідську зірваний цілком, тор залізничий між Конюховом та Лубинцем загрожений на просторі 200 метрів. Опір під Сколем піднісся на 3.80 метрів над нормальний рівень та несе величезні дерева та цілі хати. Електрівня на Погорилі під Сколем знищена. Вода залила села: Риханці, Хоровичі, Дідушиці, Стинаву, та инші. Є жертви в людях. В Корчині та околиці вилив спричинив величезні шкоди, мости зірвані, дороги під водою.

Жахливий вилив Черемошу.

З Снятина доносять про жахливий вилив Черемошу. Місто Кути, села Краже, Залуче, Завалє та Драгасимів під водою. Повінь нанесла величезні втрати в людях та майні. Близчих подробиць покищо ми не одержали.

Повінь в Перемищині.

З Перемишля доносять нам, що наслідком загальної бурі, що тревала цілу ніч з минувшого вівтірка на середу, (з 30. на 31 серпня), вилила ріка Віґор, та залила величезний простір кількадесяти кв. кільометрів від Ніжанковець через Перемишль аж до Медики. Вода залила місцевости: Ніжанківці, Крівники, Яксманичі, Сілець, Гурко, Гуречко та инш., наносячи величезні втрати. Вилив йшов з такою силою, що мешканці загрожених сіл ледви втікли з життям, оставляючи будинки та худобу на поталу стихії. Повінь не пощадила також Перемишля та залила вулицю Сінну разом з цілою дільницею Перекопанням. Сотки мешкальних будинків, магазинів, площ та садків стоїть під водою. Населення втікало в переполосі на дахи. Вода залила цілком казарми 10 полку та 2-го полку польської артилерії, цебто кількадесять будинків. Під водою находяться також військові летунські ганґари в Гурку.

Наслідком піднесення рівня води на 4 метри, вилив також Сян, заливаючи низче покладені простори, а саме: Вільче, Болоня, Побережжа, вулицю Надбережну та околицю загального шпиталю. Настрій у Перемишлі пригноблений.

Повінь в ліському повіті.

З Устрик дол. доносять про стихійну бурю, яка шаліла там 30 серпня на цілім просторі від Загіря аж по Хирів. Наслідком величезної зливи та хмароломy вилили ріки, зірвали мости та залізничий шлях на лінії Устрики—Кросценко. Получення з Сяноком та Львовом перерване.

Ратункова акція.

Живлова катастрофа, що навістила величезну частину нашого краю найшла дотепер дуже слабий відгук в урядових польських кругах на місцях. Рятункової акції, всупереч комунікатові львівського воєвідства, майже немає. Чи не виглядає радше на глум факт, що на алярмуючі домагання з загроженого Дрогобича перемиський польський Д. О. К. вислав туди аж 10 жовнірів-саперів! В Стрию веде рятункову акцію 30 жовнірів і поліція, очевидно при повній відсутности рятункового приладдя. Слід підчеркнути, що при далеко менчих цьогорічних повінях у Німеччині несли поміч населенню цілі курині саперів. Як доносять з навіщених нещастям околиць, населення цілком безпомічне чекає рятунку, якого діждатись ні звідки.

Воздушна труба над Станиславівщиною.

Розгуляна стихія не пощадила також Станиславівщини. У мин. вівторок о год. 4 попол. розшалілася в околиці Ляцьке Шляхоцьке та Марковець могутня воздушна труба. Вся околиця буквально знищена, кількадесять хат розбила хуртовина до тла. Воздушна труба зривала хати просто у воздух, кидаючи їх з страшенним тріском у простір. Гук та тріскотня розвалених будинків був так сильний, що було чути його аж до Станиславова. На ціле щастя люде були в той час в поли так, що покінчилося всього на кількадесяти тяжко ранених.

В той же день вилили рівночасно ріки: Бистриця Солотвинська, Надвірнянська, Лімниця та декілька менших. Всякий звязок між цілою низкою місцевостей перерваний. Міст на Бистриці грозить заваленням. Східня частина Станиславова, а саме Книгинин-Кольонія у воді. Лімниця пливе серединою Перегінська, Брошнів під водою. У цій місцевости 40 домів та кількасот людей залила вода з усіх сторін та відрізала від світу. Допомоги від урядових чинників нема майже ніякої.

Галич та міст на Дністрі загрожені.

В Яремчі шаліла буря з громами, які вдаряли безупинно у скелі, розбиваючи їх та завалюючи дороги величезними обломками каміння. На залізничій лінії Станиславів—Ворохта перерваний звязок під Микуличином. Перерваний також звязок між Станиславовом та Стриєм. Потяги з Станиславова доходять тільки до Калуша.

На загал положення безнадійне, бо зливні дощі падають безупинно, а маси води все ще напливають обильно з гір.

Стрий 2-го вересня.

В Стрию переполох не вгаває. Залізничий двірець переповнений втікачами з залитих місцевостей і тими, що хотять за всяку ціну дістатися до своїх близьких, які остають у навіщених нещастям околицях. Вода на Стрию, що правда, вже впала, але ріка вибила собі нове русло біля залізничого мосту та переливає свої води в напрямі міського парку. В самому місті вода уступила вже з вулиць, оставляючи тільки деінеде величезні калюжі води. В міськім парку вода зірвала камяну входову браму та розбила польську стрільницю. В околиці вода також звільна опадає, полишаючи за собою жахливе знищення. Деревляний міст на гостинці Стрий—Болехів зірваний. В Стинаві вода забрала з пасовиська 7 коров, між Стриєм та Верчанами жертвою розбурханого Стрия впало 162 штук худоби. Залізничий шлях під Завадовом знесений на просторі пів кільометра, так, що остали тільки шини. В Любінцях вода сягала з обох боків аж до залізничого тору, заливаючи ціле село. Вчера (1-го ц. м.) вода викинула два трупи в Любінцях та Лисятичах. На залізничій лінії Стрий—Сколе підмулений залізничий міст на Стинаві між Любінцями та Синовідським. Залізничий шлях між Дубиною та Сколем знищений цілковито на просторі пів кільометра. Всі деревляні мости на шляху Стрий—Лавочне забрала вода. Всякий звязок з Лавочним перерваний.

Вилив Дністра.

Незвичайно широко вилив Дністер, розливаючися руслом широким майже на 10 кільометрів. Серед розбурханих хвиль виринають неначе острівці стовчені маси останків будинків, стріх, копиць сіна та збіжа, мертвої худоби, яких несе вода. Денеде виглядають зпід води стріхи хат залитих водою, в яких остали ще люде, хоронячися на стрихах, а то й на дахах з жінками та дітьми. Все їхнє майно, овочі праці в поті чола, пішли за одну ніч з водою. Все вони молять о поміч, якої годі діждатися.

В Миколаєві пішло з водою кільканадцять хат, в Розвадові знищення ще більше. Вода забрала або знищила до тла 28 загород. Товпи безпритульних тиняються під голим небом, голод заглядає у вічі. В недалекім Устю знищених 20 загород, 250 моргів бараболі, 562 морги отави, 500 моргів громадського пасовиська. З водою пливе мертва худоба, рільниче та домашне приладдя, останки хат...

Велике село Надятичі зовсім відрізане від світу. Ще вчора величезні маси води закривали всі загороди аж по стріхи, а то й комини. З водою пішло 150 загород та кількасот штук худоби. Ціле щастя, що населення Надятич вспіло ще в час втікти в другі села, так що тільки кілька осіб мусіло рятуватися втечею на дерева, де просиділи серед смертельної тривоги 2 дні. Жахливі спустошення зробила вода в селах: Вернянь, Крупсько, Березина, Дементі лісній та Підпідністрян-

---

К. АНИШЕНКО.

МИРОНОСНИЦІ

(6)

Дід мовчить. Пан — далі:

— Чого хочеш перед смертю, того й проси. Вволю твою волю. Такий милостивий закон царя нашого пресвітлого.

— Коли вже така ваша ласка, то під тією вербою, де мене повісите, я викопаю криницю; хати вип'ють води — подякують, і свої люди згадають... Бо і в нас є свій закон дідівський, запоріжський.

— А щож то за закон? — глузливо питає Москаль.

— А такий закон, — одказує дід гостро, — послужити людям... всякої віри та роду.

Погордливо поглянув московський пан на діда.

— Ну, ти мене не перехитруєш... Покіль-що — копай криницю...

Копає дід криницю — на вербу поглядає. Розлога кучерява вербичка — такі все підходячі сучки: закидай шворку... Ну, та нічого не вдієш: на ногах колода, на шиї — мотузка, а за мотузку держить Москаль з шаблюкою.

Викопав, жде смерти... Ведуть діда на розправу, але не в яр, а до управи.

А в управі, перед московським паном, стоїть на допиті... Може вгадаєте хто? Та русачівська Харитина: вона за дідом побивалась, через кордон хотіла перейти — Москалям в лабети попала.

Пан запитує діда:

— Знаєш цю дівчину?

— Знаю: дядькова Кондратова дочка, пана Модзалевського кріпачка.

— Ну, а ти його знаєш? — питають Харитину.

Заплакали тут і дід і Харитина.

Москалі дивуються з Черкасів. Радяться... Підпанок радить панові:

— Бери, воєводо, Черкаску собі; з такої красуні ти розведеш у Костромі чудову породу... Хлопця пожалуй*) мені.

Дід, чуючи нараду, сказав:

— Харитина справді кріпачка, а я-ж вільний козак, до Київської лаври приписано. Та вже змилуйтесь над нами, і ми-ж люди хрещені.

— Правда, — каже воєвода, — з монастирем нам не тягатись. Так от що: дівчину, як полонянку, виряжай у Москву, а хлопцеві — сотню нагайських батогів, щоб прохолов од любови, й ще дві сотні, щоб знав, що він не козак, а смердюк царя найсвітлішого.

Що сталося з тією Харитиною, не довелось чути. А дід до самої смерти розказував, як він викопав цю криницю. І згадуючи, завше лапався за штани.

— Ой, Василю, з вами гріха наберешся...

— А де-ж верба поділася? — спитала Санька.

— Китайці зрубали. Скільки це? Там год з пять-шість. Тут їхній табор стояв. Кашу варили. Та й куліш той не вдався — бо їх отто наперли в Дніпро. А верба, як бачите, корчем про себе нагадує.

Микита-Француз проснувся — підвів голову.

— Які-то Китайці? Звідкіль вони тут взялись?

— Ге! Тиж був у Хранції, чомуж Китайцям не побувати у Переправці? Дурна голова завше чужу справу робить. Прийдеш до дому — розпитайся. А тепер вставай та лізь в криницю. Побудь на толоці.

Микита подивився на свою Рябу: припята на мочарці конячка вихитувала головою — відганяла ґедзів та хвиськала хвостом на мух. Микита скинув жупанину, закачав штани. Перекинув ногу через цямрину.

— Це для мене новина: Китайці... Подержте руку!...

— Яка там у чортового батька новина! Я тобі скажу, що мій Сидор і за поводира був у тих Китайців. Покіль ти у Хранцузів сидів, у нас, брате, чимало новин перейшло. І все, братуха, на мужицькій спині окошилося. Ти от-що: скажи нам, чи є у Хранцуза такий звичай, як у нас: толока?

Микита вже був на дні криниці. Баба Вівдя сказала:

— Гарний звичай!.. такий хороший... та переводяться дідівські заповіти. Чи хату кому ставить, чи обжинки, чи лиха година кого спіткала — зійшлась громада, само діло робиться... Та й весело-ж бувало на тих толоках... З щирим серцем і ясним оком люди працюють. А вже що-то сміху!

Санька прочистила рівчак і загатила ставок. Почорніле обличчя молодиці було блідожовте, мовби світилося внутрішнім світлом. Поклала Санька заступ на корч і сказала до діда Василя:

— Мені ваш дід стоїть в очах — на смерть іде, а про людське добро думає.

— Того-то дочко, і легше в світі жити: десь-то правда блукає по миру хрещеному. Посидь, дочко, вид у тебе соячниковий. Та й ви, бабо, спочиньте: кінець справі. Одкомісарував я за Ониську. Мусья! — нагнувся дід до Микити, — гарненько слизоту пообскрібай!

Вилили останній мул. Микита виліз з криниці.

— Ви питаєте, чи є у Хранцузів такий звичай?

Микита почав щось пригадувати. Гостре дідове око насмішкувато поглядало на латані Французові штани. Жінки чекали. Микита хакнув:

— Є!

— А-ну?

— Комуна!... Це все одно, що наша толока. Тільки люди наші не можуть цього збагнути.

— А у Франції як-же?

— Там буржуї, а то комуна.

— Ну-да! Нема ласки, як в Параски! Охо-хо — то-то ти вискочив з хранцуського раю і світиш колінами на Україні. Підем, люди добрі.

— Постривайте. Я вам розкажу.

— Не турбуйся, про це ми вже чули. Приходь-но в раду та Олексі Таманському розкажеш, як робиться тая комуна.

Дід Василь скинув на плечі заступа, підійшов до зруба і заглянув в криницю... Дід суворо нахмурив брови і проказав урочисто:

— Пий, людино, пий, скотино і пташино. І ти, райдуго небесна, бери воду з нашої криниці. Амінь.

— Перехрестились і мовчки подались із яру.

VI.

Ще не дзвонили, як мироносниці прийшли до церкви: баба Вівдя в намітці, з підвязаним підборіддям, в білій юпці; Санька в білій невишитій сорочці, а Одарка — тільки з разком доброго намиста.

Баба Вівдя була задоволена зі своїх товаришок: сувора простота їх зодягу й щирість до справи робили молодиць достойними мироносицями.

— Ставайте, сестри, до мироносної ікони, а я, стара, в бабинці службу відстою. Ониську підожду.

Одарка й Санька мовчки вклонилися старшій мироносниці і вступили до церкви.

Ранкова прохолода й тиша ще спали в церковних закутках. Кожний крок гудко відбивається під банею і щухне на хорах. Знайомі важкі золоті хрести, розмальовані шовкові корогви... Високий іконостас: царські врата відчинено — на престолі лежить плащаниця, за престолом світильники семисвічні... Над іконостасом — хрест, на хресті розпятий Христос; коло нього з одного боку Марія-мати, а з другого — Іван-апостол. Праворуч, в кутку — храмовий святий: Архистратиг Михайло з воїнством небесним — в руках огненний меч, на голові — червоно-козацька шапка, тільки без зірочки... От на столі — артос. На артосі намальовано: Христос з прапором в руці летить на небо...

(Дальше буде).

*) Подарую. — Авт.

ці. На шляху Миколаів—Жидачів знищені майже всі села за виїмком Роздолу, якого горішня частина врятувалася. Село Межиріччя, що лежить у вилках Стрия та Дністра, знищене цілковито, 50 хат пішло з водою. Населення повтікало. Така сама судьба стрінула с. Волнів та Іванівці. З жидачівських піль вода забрала 100 штук худоби. На шляху Жидачів — Стрий залила вода села: Гніздичів, Покрівці та Стриганці. Дуже потерпіло богате село Угерсько-Добряни.

Біля Розвадова вода зірвала три великі мости. Зірваний також міст в Нижухові біля Стрия. В Розвадові стоїть під водою 700 моргів сіножати, 700 моргів гром. пасовиська, 60 моргів бараболі.

Галич під водою.

Ранком 2 ц. м. цілий Галич за виїмком залізничого двірця та ринку залитий водою Дністра. В місті обсунулася Замкова Гора, завалила один дім та ушкодила божницю. Залізничий тор сильно підмулений, вода стоїть все ще по обох боках шляху.

Коло Рогатина опинилося під водою одно з найбільших сіл повіту, Німшин. Ціле село залите нарівні з сумежними Ганівцями та Поплавниками. Частинно залиті села Мартинів та Різдвяни.

Жахливе знищення в долині Черемошу.

Наслідком стихійного виливу Черемошу залита ціла узбережна околиця на ширину 2-х км. по нашій та румунській стороні. Цілі села здовж бігу ріки опинилися під водою, а з міст залиті: Кути, Снятин, Залуче та Вижниця (по рум. боці). В Кутах доходила вчера (1-го вересня) вода на Чумиціях до висоти 2-метрів, люде шукали спасення на дахах та деревах. Черемош, який змінив русло, пливе тепер дальше через Кути. Втрати величезні в людях, худобі та майні. Ріка несе цілі хати та тисячі куб. метрів різаного дерева. Втрати йдуть у мілiони.

З инших місцевостей

як Перемищина, Лісеччина, Самбірщина, Хирівщина та Сяніччина наспівають алярмуючі вісти. Всюди знищення величезні, а в деяких місцевостях вода все ще прибуває.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІДПОВІДЬ ШТОРНИКА.

Перечитав я допись д. Безкоровайного про патріотизм і торговлю й хочу на неї відповісти. Д. Безкоровайний, пишучи про ціну у наших шторах і чужих, має мабуть на думці компанійні штори, яких мені не вільно назвати по імени.

Нарікає д. Б., що у наших шторників продається масло за 59 ц. а у чужих за 50 ц., але забуває, що масло маслови нерівне. Таксамо мається річ і з яйцями. Купив чоловік яйця у фармера, а свідком був сам покупець. Купив він свіжі яйця, що приніс фармер шторникови, приніс до дому, а їх вже незадовго неприємно чути й виходить, що фармер і шторник змовилися, щоби ошукувати покупців. От і халепа шторникови; купив товар найгірший, а продає за найліпший.

Як-же може бути, щоби свіжі яйця воняли? Заки відповім, возьму примір. Богато наших ґаздинь, які мали дійну корову, пильнували її як ока в голові, бо знали, що як корова закрадеться в дикий чісник, то молоко буде чути чісником. Таксамо, коли жінка годує немовлятко грудьми, доктори звертають такій жінці увагу, щоби уважали на їду, бо є богато річей, що по зїдженню можуть пошкодити дитині. Таксамо є й з яйцями, а хто не вірить, нехай напише до рільничого департаменту у Вашингтоні, з запитом про годівлю дробу а переконається про правду моїх слів. За дальші ціни сказав д. Клюсик, але не сказав всього. Возьмім таке: Порівнаймо години праці шторника й години праці великих компанійних шторів. Наш шторник встає о 5-тій годині рано, бо робітники, столiвники мусять мати щось до їди, коли ідуть до фабрики або до майни. Як би так усі шторники змовилися, щоби отвирати штори о 8-мій годині, цікавий я знати, що на се сказалиби костумери? І так той шторник тягне свій день навіть часами до 8. години вечером від 5. рано. Колиб ще за кожну річ, котру продав, взяв гроші сейчас, а то пише тай пише на книжку, через цілий тиждень.

Приходить субота, день заплати для шторника, й як зачнуть йому костумери платити, то він стільки дістане, що в понеділок не має чим своїх рахунків поплатити. І чи був коли такий случай, щоби компанійний штор дав нашому чоловікови книжку в часі великого страйку в залізних фабриках? або підчас страйку майнерів у 1925 році?

Пише д. Клюсик, що треба й місяць чекати на гроші! Коли-б то тільки місяць, а то часом й рік треба чекати, а часом пропадуть гроші як собака на ярмарку. Дехто скаже, нащо нам платити дорозше одного цента за те, що хтось там винен шторникови! Ні, голубчику, ні, ви платите цента дорозше за ту услугу, якої вимагаєте від того шторника.

Загляньмо до шторів, де діти Мойсея провадять бизнес (по більшій части межи нашими людьми), а побачите найлучше ту їх санітарність. Наші люде однак тримаються їх шторів, як ріпях кожуха. Чому? Тільки тому, що свій свому завидує. Се не тільки я так говорю, але се може сказати неодин шторник, котрий провадить бизнес, або його кодись провадив. Влучно сказав д. Ковальчик, що не маємо мілiонерів, а вже нам кістю в горлі стоять. Я зрозумів се слово д. Ковальчика так, що зависть не дає спокою многим нашим людям.

Доказано також, пише д. Б., що ніхто не має таких кривих думок і слів, як бизнесмен.

Роздумуючи над тими словами, прийшли мені на думку шторника.слова цигана, котрий сказав, що усюди неправда, усюди брехня, тільки у Бога трошки правди і у нього. Таке понятте мають костумери про шторника. І хочби сей шторник дав тисячу доказів на свою оборону, нічо йому не поможе. Тут наведу знова оден примір, пише Б. Приходять люде до „свого" шторника і спорять про всячину і т. д. Одним словом: провадять політику.

Коли д. Б. підслухав такі спори у шторі, то чому не звернув людям уваги, що склеп не є місцем на політику? А коли склепар зачав сам політику, то йому треба було дати добру научку, щоби знав, як хрін смакує.

Тепер що до жертвенности наших бизнесменів. Цікавий я знати, кілько чужі зложили жертв на наші цiли, а саме ті, котрим наші люде дали найбільше заробити? Що до міри й ваги, то скажу таке: Коли покупець купить щось і сумнівається у точність міри або ваги, нехай піде до найблищого склепу, й попросить о переваження даної річи або міри і як знайде неточність, нехай піде до міського бюра й замельдує про сю неточність, а тоді переконається найлучше, чи є неточність, чи ні. Богато наших людей купило собі до хати ваги за 5 долярів чи там за кілько, й думають, що вона вже може виконати свою задачу так, як та, за яку склепар заплатив 250 долярів.

Ставлять також домагання склепареви, щоби продавав за як найдешевшу ціну. Се може він зробити тоді, коли буде тримати дешево річи. А за те, що є добре і тревале, мусить він дорозше заплатити й за дорозшу ціну продати. У склепі мусить бути чистота, бо то дуже погана справа, коли штор брудний. Чемне обходження з публикою, дуже гарна річ, коби лише усі могли придержуватися сего.

А чи воно справді так є? Придивімся близше. Приходить жінка по мясо і бере 5 і пів фунтів мяса з 5 книжками. Тут склепар мусить брати метер і міряти, заки вріже. Бо коли ріже і на вагу кладе, то кожному мислячому чоловікови явісно, що не годен добре врізати. Як недоважить, зле, а як переважить, також зле, за богато, треба зрізати трохи, за мало свариться, що за мало, хоче шторник додати там, де мало, недобре, бо кусників не хоче. Я кавалків не хочу й конець.

Ся жінка знає однак добре, що як-би вона хотіла так поступити у склепі Німця або Англійця, то сей Німець, чи Англієць сказав-би їй не потихоньки, але на цілий голос: Забирайся й більше не приходи морочити мені голову. Коли шторник мусить то все мовчки перенести, то аж пріє від такої чемности.

Приходить нераз жінка до склепу й просить позичити два доляри, бо іде з дітьми де-що купити до міста. Пішла купувати шмаття й небаром вертає й вступає до склепу купувати мясо. Шторник дивиться до кошика, а там ніякого сліду нема по шматтю, тільки є такі самі річи, які вона могла купити в його склепі. За мясом піде вона до свого, бо він мусить кість витягати й усунути товстість і пів фунта мяса нарізати як який ґеометер, додати кість і трейдінґ стемп та дати на книжку.

Не перечу, що усі шторники мусять бути чемні. Але коли вже береться провадити штор, то мусить бути чемний, а як не буде чемний, то заріже сам себе власним ножем. За тую чемність можна-би цілу книжку написати, таку велику, як словар Вебстера.

Мав я нагоду дивитися через 9 літ на чемність людей своїх і чужих, і отверто скажу, що ніколи мені тільки не докучив чужий, як свій.

Знаю, що кожне підприємство має свої клопоти з покупцями, але хто хоче знати, що то таке склеп, де продається поживу, нехай купить такий склеп а пізнасть найліпше, який буде мати солодкий час у тім склепі.

К. П.

МАСОНИ.

Вийшов щорічний календар масонського руху, видаваний у Липську. Звідти довідуємося, що в Німеччині є 628 масонських льож з 80.683 членами. В Англії 5678 льож і 431.000 „братчиків". У всій Европі 8046 льож і 673.050 „братчиків". Північна Америка має 17.526 льож і 3,332.329 членів; Середня Америка 274 льож і 29.270 членів; Південна Америка 574 льож і 35.930 членів. Австралія 1195 льож і 103.600 членів; Африка 91 льож і 3450 членів. Усіх масонів є в 1927 р. в світі 4,198.-629, в 27.856 льожах. Польща має першу „Велику Льожу" від 1920 р., і нині маємо їх 13. „Великим майстром" масонів є письменник Андрій Струґ. Польська „Велика Льожа" належить до „шкоцького обряду" і є під її впливом. Одним з найбільших провідників польського масонства є історик Аскенази.

—o—

ВИСТАВКА ДЛЯ РЕКЛЯМИ.

У Лондоні відчинено оригінальну виставку оголошень в їх історичному розвитку, щоби дати картину поодиноких моментів, як реклама пробивала собі шлях у суспільности. У цій виставці бере участь 2,000 ріжних організацій, англійських і чужинних. Одночасно їх представники радять там, якими новими шляхами має піти нині мистецтво оголошень, в афішах і пресі. Сучасна реклама бере свій почин у 1800 р. Спершу були це фірмові таблиці з багатомовними словами, довгі тексти, які згодом ставали щораз коротші, простіщі, аж до стенографічного рядка анонсу сучасної англьомовної преси і реклямної емблеми. Образкова афіша стає купецьким есперанто, яке розуміє однаково кожний нарід, інтеліґент і селянин. На згаданій виставці влаштовано конкурс на нагороду за найкращу плякату. Кожний із 100.000 учасників денно одержує карточку і голосує на одну із 200 плякат, розвішених в одній салі. На виставці зібрані зразки часописної та вуличної реклями в історичнім розвитку від найдавніщих часів аж до проектів завтрішньої днини.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. Н. і С. П.— Вірші не надаються до друку.

Л. А.Варрен, О. — Справа більш особиста, а до того пишете дуже нечитко і на обох сторонах. Для загалу це не цікаве, тому годі завдавати собі труду і переписувати.

—o—

ГОЛОДУЮЧИЙ КРАЙ — ВЕРХОВИНА.

Німецький журналіст Бруно Фрей, який обїхав ціле Закарпаття, друкує свої вражіння з ції поїздки-студії. Про Закарпатську Верховину висказуеться він між иншим так:

По рівнинах лісистого терену, віддалених від себе 10—15 кільометрів, лежать розкинені, богом забуті хати народу, що є найбіднішим на кулі земській. Це голодуючий край — Верховина. Люди не зойкають, не плачуть, не борються, не боронять, — вони вмирають. Це страшний і жахливий образ, якого не найдете нігде. З людей ледви можна добути яке слово, вони поніміли, вони навіть не знають крику розпуки мученого естєа. Вони їдять хліб з трави й сушеного сіна, що є найогиднішою стравою, яку денебудь з світі люди споживають. Хліб, правдивий хліб на Верховині буває лише два рази в рік, на Святий Вечір і на Великдень.

Як живуть ці люди? В літі з сезонової роботи по лісах, в зимі масову смерть по селах спинюють кухні Червоного Хреста, що роздають голодуючим по мищині юшки, кілька барабо범або кукурудзянку. Хлоп пересипляє зиму, а коли прийде літо й починається праця, показується, що його сили так підупали, що він не може конкурувати з лісовим робітником заможніших околиць. Статистика виказує, що робітник з Верховини може дати лише 30 процент акордової роботи, тоді коли румунський або галицький робітник дає 100 або 110%. Верховина, це одинокий край в Европі, де існує ще замінна торговля, де 32% шкільної дітвори не може ходити до ніякої школи, де натомісць є „даровина" (данина в натурі) і „роковина" (даремна праця) для священика.

Ось так характеризує життя Верховини німецький журналіст.

Та чеський уряд не робить нічого в тім напрямі, щоби запобігти голодовому вимертю населення. А чеська преса позволяє собі ще на глум підіймати й насміхатися з біди Верховинця.

ВИГИБАЮЧІ ОЗЕРА.

Знане кождому палестинське Мертве море тому богато тисяч літ мало солодку воду. В його голубих водах жили ріжні риби, а нині такі сумні, пустинні побережа пишались гарною ріcтнею. Та це не є одиноке море, яке на протязі довгого часу завмерло. Богато подібних озер є на безмежних рівнинах Азії. Якаж причина, що деякі озера та загибають? Бацилі, звані беґіятра, є передвістниками смерти озера. Бацилі ці витворюють сірководень, який з часом убиває всяке життя у воді. Риби запримічують це і оминають затроєну воду. Але беґіятра-бацилі доходять із дна моря усе вище й вище, аж повбивають останки морської фавни. А коли потім самі бацилі гинуть наслідком свого власного вбивчого ґазу — то вимертя озера скінчилося. Подібне діється тепер на Чорному морі і за якийсь довгий час воно переміниться також у мертве море.

—o—

ПОДЯКА.

Я низше підписаний член Тов. Запорожської Січи, від. 284 У. Н. Союза, складаю щиру подяку У. Н. Союзови й Головним Урядникам сеї славної організації за уділення мені запомоги з „Фонду Запомогового" в сумі $50. Ті гроші стали мені у великій пригоді, бо тутешні майнері вийшли на страйк і я також, бо роблю в вуглевій майні й тому не мав цента на операцію, яка коштувала мене приблизно 400 долярів.

Чотири роки тому не мав я охоти вступити до У. Н. Союза, але мене переконали мої товариші й я записався. Тепер я їм дуже за се дякую, що мене таки намовили й записали, бо я аж тепер пізнав, що наша організація У. Н. Союз, се наш батько, котрий спішить з допомогою у тяжкій хвилі й відтепер буду щирим членом У. Н. Союза і тов. Запорожської Січи. Ще-раз дякую щиро У. Н. Союзови й його Урядникам, а також моїм товаришам, що мене відвідували дождого дня, як я лежав у шпиталі, й кличу до тих, котрі ще не належать до У. Н. Союза: Впишіться сейчас, днесь, бо завтра може бути вже запізно!

Микола Тирпак.

КОТЯЧЕ ОКО — ГОДИНИ

Китайці вже давно знали, що зіниці кота збільшуються, зглядно зменшуються відповідно до сили світла. З того відчитують години, наче з годиника. В полудне зіниця кота стоїть майже простопадно, а розширюється помало знову на протязі пополудня.

Дві жінки є тоді сердечними приятельками, коли одна з них є стара й погана.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".